

3.12.2021

Ilmansuojeluohjelma 2030, toimeenpanoverkon kokouksen muistio

Aika 24.11.2021 klo 9-11

Paikka Teams

Läsnä

Tuuli Ojala, liikenne- ja viestintäministeriö
Birgitta Vainio-Mattila, maa- ja metsätalousministeriö
Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö
Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
Mikko Savolahti, Suomen ympäristökeskus
Taina Siponen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Pia Anttila, Ilmatieteen laitos
Kaisa Mäntynen, Suomen Kuntaliitto ry
Jarkko Niemi, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY
Airi Kulmala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Suvi Haaparanta, Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut
Sirkku Manninen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Oili Rahnasto, ympäristöministeriö, kokouksen puheenjohtaja
Katja Ohtonen, ympäristöministeriö, kokouksen sihteeri
Sami Rinne, ympäristöministeriö
Kaarle Kupiainen, ympäristöministeriö

1. Kokouksen avaus

Oili Rahnasto avasi kokouksen.

2. Asialista hyväksyminen

Sovittiin, että kohdassa 11 käydään läpi mahdollinen ammoniakkiyöaston hakeminen.

Asialista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistio on toimitettu jäsenille sähköpostitse. Muistio on myös [Tiimerissä](#) ja [Hankeikkunassa](#). Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

4. Muutokset toimeenpanoverkon jäsenistöön

Seuraavat muutokset toimeenpanoverkon jäsenistöön on vahvistettu ympäristöministerin päätöksellä 8.11.2021.

- Metsäteollisuus ry:n ympäristöpäällikkö Fredrik Blomfelt luopuu toimeenpanoverkon jäsenyydestä. Hänen tilalleen uudeksi toimeenpanoverkon jäseneksi nimitetään johtaja Jyrki Peisa.
- Suomen Kuntaliitto ry:n johtaja Miira Riipinen luopuu toimeenpanoverkon varajäsenyydestä. Hänen tilalleen uudeksi toimeenpanoverkon varajäseneksi nimitetään ympäristöpäällikkö Tommi Maasilta.
- Ilmatieteen laitoksen varajäseneksi nimitetään ilmanlaadun asiantuntija, erikoistutkija Katriina Kyllönen.
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n varajäseneksi nimitetään FT, erityisasiantuntija Jari Natunen.
- Maa- ja metsätalousministeriön neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen luopuu toimeenpanoverkon varajäsenyydestä.

Toimeenpanoverkkoon on tulossa uusi jäsen: ylitarkastaja Antti Wemberg Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta. Nimeäminen tapahtuu erillisellä ympäristöministeriön päätöksellä ensi vuoden puolella.

5. Esittäytyminen

Kokouksessa ei ollut paikalla uusia henkilöitä, joten esittäytymisiä ei tarvittu.

6. WHO:n uudet ilmanlaadun ohjearvot ja Suomen ilmanlaatu (Pia Anttila, Ilmatieteen laitos)

Pian Anttila esitteli Suomen ilmanlaadun mittaustietojen (mittausvuosi 2019) [vertailun](#) WHO:n 2021 ohjearvoihin.

Ohjearvoja on annettu sekä vuosi- että vuorokausipitoisuuksille. Uusille saasteille eli BC tai utrapienet hiukkaset ei annettu ohjearvoja. Ohjearvot on tarkoitettu globaaliin käyttöön, ja ohjearvojen välitavoitteita on annettu käytettäväksi niissä maissa, joissa on suurimmat haasteet ilmanlaadun kanssa.

Pienhiukkasten vuosi- ja vuorokausiohjearvot kiristyivät noin puoleen aiemmasta. Suomessa pitoisuudet ovat uusien ohjearvojen tuntumassa, ja ohjearvojen saavuttamista voidaan pitää hyvänä tavoitteena. Haasteena on kuitenkin kaukokulkeuman suuri osuus Etelä-Suomessa.

PM₁₀:n vuosi- ja vuorokausiohjearvot kiristyivät vähän. Vuosiohjearvo ylittyi Suomessa muutamalla asemalla. Vuorokausiohjearvo ylittyi monin paikoin katupölystä johtuen. Edistystä on saavutettavissa paikallisin toimin.

Typidioksidin vuosiohjearvo kiristyi neljäsosaan. Typidioksidille annettiin uutena myös vuorokausiohjearvo. Haastavimmillaan vuosipitoisuudet olivat jopa kolminkertaisia ohjearvoon nähden. Vuorokausiohjearvo ylittyi jopa puolen vuoden ajan. Ylityksiä havaitaan myös pienemmissä kaupungeissa. Pitoisuuksien pieneneminen edellyttää etenkin liikenteen päästöjen vähenemistä. Edistystä on saavutettavissa kansallisin toimin.

Otsonin uusi kesäkauden ohjearvo ylittyi kaikilla mittausasemilla. Taustapitoisuuden (kaukokulkeuma) merkitys on ratkaiseva otsonin pitoisuuksissa.

Keskusteluissa todettiin mm.:

- Komissio antanee vuoden 2022 loppupuolella ehdotuksen uudesta ilmanlaadun lainsäädännöstä raja-arvoineen. Ehdotusta valmisteltaessa huomioidaan WHO:n kiristyneet ohjearvot. Monilla jäsenmailla on tosin vaikeuksia saavuttaa jo nykyisten raja-arvojen mukainen ilmanlaatu.
- Tiukentuneet ohjearvot ovat tervetullut lisä ohjaamaan ja motivoimaan ISO 2030:n toimeenpanoa.
- Taina Siponen (THL) huomautti, että terveyshaittoja esiintyy myös WHO:n ohjearvoja alhaisemmillä pitoisuuksilla.
- Sirkku Manninen (Suomen Luonnonsuojeluliitto) nosti esiin, että luonnon kannalta on hyvä, että NO₂:n ohjearvot tiukentuivat.
- Aasian suurissa kaupungeissa ilmanlaatu on iso haaste. On esitetty laskelmat, että parhailla mahdollisilla teknologioillakaan ei tultaisi pääsemään uusien ohjearvojen alle. Eli kyseisillä alueilla tarvittaisiin systeemisii muutoksia ohjearvojen saavuttamiseksi.

7. Kuulumiset ISO 2030:n toimeenpanosta teemaryhmittäin

- Katja Ohtonen ja paikalla olleet teemaryhmien puheenjohtajat Birgitta Vainio-Mattila (Maatalous) ja Tuuli Ojala (Liikenne ja työkoneet) esittelivät [työryhmien kuulumisia](#).
- Maatalous: Toimintaohjelma maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi on valmistunut 25.10.2021. Teemaryhmä suunnittelee seuraavaksi ohjelman toteutumisen seurannan ja kerää ensimmäiset toteutumistiedot. Rehun lisäaineita tutkitaan kasvihuonekaasupäästöjen näkökulmasta, mutta lisäaineilla voidaan saavuttaa myös ammoniakkipäästöjen vähentymistä.

- Liikenne ja työkoneet: Hiilidioksidin uudet EU:n päästöraja-arvot käytännössä tarkoittavat, että uusia polttomoottoriautoja ei tule enää 2035 jälkeen markkinoille. Tämä vähentää merkittävästi myös ilmansaastepäästöjä. Fossiilisen liikenteen tiekartan toimista valmistelussa on mm. sähköautojen hankintatukien jatkaminen sekä sähkökuorma-autojen ja kaasukonversioiden tuki. Sekä yksityisen että julkisen latausinfraan tuet ovat valmisteilla. LVM:ssä on lisäksi käynnissä ajoneuvolain korjaussarjan valmistelu, ja tarkoitus on päästä puuttumaan mm. päästömanipulaatioon. Uusi koulutuskokonaisuus "[Vähäpäästöiset työkoneet](#)" on julkaistu syyskuussa 2021.
- Katupöly: Teemaryhmän puheenjohtaja vaihtuu vuodenvaihteessa. Erkki Pärjälä (Kuopio, alueelliset ympäristönsuojelupalvelut) on uusi puheenjohtaja ja Tarja Myller (Helsinki, ylläpitopalvelut) väistyvä puheenjohtaja. Urakkasopimuksien kehittäminen –projektissa kootaan esimerkit ja hyvät käytännöt, joista urakkasopimuksissa voisi sopia katupölyn vähentämiseksi.
- Pienpoltto: Savuhaittatapaukset ja niiden käsittelyohjeet –ohjeluonnos on valmistumassa. Teemaryhmä osallistuu ohjeen kirjoittamiseen kommentoimalla luonnosta.

8. Viestintä

Tutustuttiin yhteenvetoon toteutuneesta viestinnästä. ISO 2030:n toimeenpanosta on pidetty vuoden aikana kahdeksan esitystä eri foorumeilla, annettu haastatteluja lehtijuttuihin sekä julkaistu omia verkkouutisia ja kolumni. Somekanavia on käytetty tiedon levittämiseen. Twitterissä kannattaa laittaa seurantaan @OhtonenKatja toimeenpanoon liittyvän uutisoinnin seuranta varten.

Ilmatieteen laitos (Pian Anttila) on valmistele massa mediatiedotetta WHO:n uusista ohjearvoista ja niiden vertautumisesta Suomen ilmanlaatuun. Anttila lähettää tiedotteen luonnoksen ainakin YM:ään ja THL:lle mahdollisia lisäkommentteja varten.

9. Toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Tiimerissä on seurantataulukko ISO 2030 –toimenpiteiden toteutumisesta. Välilehdellä "31.12.2020" on viime vuodenvaihteen tilanteen seurantatiedot, ja ne jäivät osittain vielä hiukan vajaiksi, koska seurantatyö oli tuolloin vasta päässyt aluilleen. Välilehdelle "31.12.2021" olisi tarkoitus koota seurantatiedot loppuvuoden 2021 aikana.

Taulukkoon lisättäviä tietoja pyydetään toimittamaan Katja Ohtoselle ennen joulua sähköpostitse. Taulukkoa voi myös muokata suoraan Tiimeriin.

10. ISO 2030:n päivittäminen vuoden 2022 aikana

Päästökattodirektiivissä on säädetty, että ilmansuojeluohjelma on päivitettävä vähintään joka neljäs vuosi (päästökattodirektiivi 6 artikla). Käytännössä tämä tarkoittaa, että päivitysliitteen on oltava valmis maaliskuussa 2023 ja että päivitysliite on valmisteltava vuoden 2022 aikana.

Päivityksessä tulee mm. esittää arvio ohjelman toteutuksessa, päästöjen vähentämisessä ja ilmansaasteiden pitoisuuksien pienentämisessä tapahtuneista edistyksistä sekä kuvata politiikkatoimissa tapahtuneet muutokset. Myös päästöskenaariot päivitetään ohjelman päivityksen yhteydessä.

Päivitysliitteen valmistelusta vastaa pääasiassa Katja Ohtonen. Mikko Savolahti (Syke) vastaa päästöjen vähentämisessä tapahtuneen kehityksen aineistojen valmistelusta sekä päästöskenaarioista. Pia Anttila (Ilmatieteen laitos) tekee pitoisuuksien pienemisessä tapahtuneen edistyksen kuvaukset.

Aineistot pyritään tekemään valmiiksi 30.6.2022 mennessä, jonka jälkeen tehdään käännökset, pyydetään lausunnot ja tehdään taitto. Päivitysliite julkaistaan ympäristöministeriön julkaisusarjassa.

11. Muut asiat

Suomi valmistautuu hakemaan joustoa vuoden 2020 ammoniakkipäästöille (päästökattodirektiivi 5 artikla ja liite IV OSA 4). Asian valmistelu on kesken, mutta perusteena käytettäneen inventaariomenetelmien kehittymistä ja tarkentumista.

12. Seuraava kokous

Toimeenpanoverkko kokoontuu kahdesti vuodessa.

Seuraava kokous on torstaina 12.5.2022 klo 13-15 Teamsissä.

Aiheena ainakin ilmansuojeluohjelman päivitysliitteen tilannekatsaus.

13. Kokouksen päättäminen

Oili Rahnasto
Hallitusneuvos, toimeenpanoverkon puheenjohtaja

Katja Ohtonen
Erityisasiantuntija, toimeenpanoverkon asiantuntijasihteri

Jakelu

Läsnä olleet

Poissa olleet toimeenpanoverkon jäsenet

- Maarit Haakana, ympäristöministeriö
- Jyrki Peisa, Metsäteollisuus ry
- Heidi Lettojärvi, Energiateollisuus ry